

Ankara, Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Antropoloji ve Etnoloji Bölümü
Tezi veren: Ord. Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu.

TÜRKLERİN KAN GRUPLARI VE KAN GRUPLARININ ANTROPOLOJİK KARAKTERLERLE İLGİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dr. NERMİN AYGEN

Antropoloji ve Etnoloji Asistanı

Burada Antropoloji Enstitüsü Ord. Profesör hocam Dr. Şevket Aziz Kansu'nun nezareti altında hazırlamış olduğum Doktora tezimin temelini teşkil eden Sero-Antropolojik incelemelerin ortaya koyduğu meseleleri ve Türklerde şimdiye kadar yapılmış olan kan grupları incelemeleri hakkındaki bazı kritiklerimizi kısaca toplamağa çalışacağım. Bu vesile ile, Ülkü ve bilgimi kendisine medyun olduğum ve çalışmalarında yüksek yardımlarını esirgemeyen hocama sonsuz şükranlarımı bildirmeği bir ödev bilirim.

Daima gençliğe yer ve kıymet verdiğini sevinçle gördüğümüz Fakülte Dekanlığının Cumhuriyetimizin 20 inci yılı münasebetiyle Dergimizde bize verdiği sahife ölçüsünü aşmamak endişesiyle doktoramda "Kan grupları hakkında jeneralite, "Hemo-iso-agglutination,, olayının izahı, kan gruplarının sabitliği ve irsiyeti, ferdin tekâmülünde kan grupları, kan gruplarının insana benzer maymunlarda incelenmesi, kah gruplarının tatbikat alanları ve kan gruplarının coğrafik yayılışı ve antropolojik (metrik ve tavsifi) karakterlerle korelasyonu' hakkında bugüne kadar yapılmış olan incelemeler başlıklı bahisleri bir tarafa bırakacağız.

Kan grupları mes'eleleri bugün Genel Biyolojide, Tıbbda ve Antropolojide temelli ve önemli bir yer tutmaktadır. Gerçekten bugün Sereolojinin teknik ve metotlarından biri mahiyetini almış bulunan Kan grupları araştırmaları Biyolojist ve Doktorların ve Antropojistlerin cahili ve ilgisiz kalamayacakları bir mes'ele halini almıştır. Şirürjide kan nakli tekniğinde ve Adli Tıbbda babalığın tayini ve canilerin hüviyetlerinin tayini mes'elelerinde pratik sonuçlar veren kan grupları incelemelerinin Antropolojik mahiyet ve kıymeti hakkında ilk fikirler I. inci büyük harpte bu alanda yapılan araştırmalarla doğdu ve L. H. Hırszfeld'lerin araştırmalarıyla hız aldı. Ve kan grupları incelemelerinden ötürü son senelerde iki mes'ele büyük bir gelişme kazandı: 1) Veraset meselesi. 2) Kan gruplarının Antropolojik dağılışı (repartition) yani

kanın hemoaglutinasyon tiplerinin antropolojik mahiyeti mes'esi.

Kanın konstitüsyonel karakterlerinden' olan yani hayat müddetince (çağ ile) ye hiç bir hastalıkla değişikliğe uğramayan ve ana ve babadan kalıtım (veraset) yolu ile kazanılan kan grupları bu özelliklerinden ötürü sabit ve jenetikdirler. İşte kan endividüalitesinin temel reaksiyonlarından biri olan "iso-hemo-agglutination,, olayına dayanan kan gruplarının sabit olmaları ve bunların kalıtım kanunlarına göre intikali Serolojik araştırmaların Antropolojide de kullanılabileceği düşüncesini ilham etti. Ve bu bakımdan yapılan kan grupları incelemelerinde kayd edilen ilk esas, dört kan grubunun da (A, B, O ve AB) hemen bütün etnilerde mevcudiyeti ve sabitliğinden başka kan grupları frekanslarının dağılışı farkları oldu. Diğer taraftan kan grupları frekanslarının farklı dağılışı ve çok defa birbirinden uzakta bulunan halkta bile bu gruplar frekânslarının mutabakatı beşer ırkları arasındaki akrabalık mevcudiyetine işaret olarak alınmak istendi. Fakat çok farklı biyolojik veraset taşıyan etnilerde de frekans bakımından mutabakat kayd edilebildiğinden bu benzerliğe de güvenilemeyeceği çok çabuk anlaşıldı. Bununla beraber kan gruplarının etno - antropolojik etkilere olan bağılılığı ve bu yönden bir kıymeti olduğu anlaşıldığı için son 20-25 sene zarfında yapılan kan grupları incelemelerinde, genel olarak dört kan grubunun yüzdelerine ve A ların B lere oranını (nisbet) ifade eden biyoşimik ırk endisi'ne dayanarak kan strüktürü bakımından etniler ve milletleri karakterize etmek yolunda çok gayret gösterildi. Ve biyoşimik ırk endisinin kan gruplarının tamamını hesaba katmamasından ötürü O kan tipini de dahil eden ve dört sınıf kan grubunu üç sınıf irsi jen'e irca (Bernstein) suretiyle kan gruplarını bir korelasyon tablosunda (Streng) tesbit eden bir grafikde etniler ve milletlerin halk noktası tayine çalışıldı. Ve uzun bir zaman (halâda, bazı Avrupalı bilginleri bu metoda sıkıca bağlanmış görünmektedirler) etnilerin ve milletlerin grafikdeki mevkilerinin aralarındaki akrabalık derecesine (halk noktası) göre tayin edildiğine inanıldı Fakat dikkatli bir inceleme gerçekte belirli bir irsiyet nazariyesinin kıymeti bakımından bir mâna ve kıymet taşıyan bu grafik tablosunun da etniler ve milletler arasındaki akrabalık hakkında güvenilir bir temel veremeyeceğini gösterir.

Diğer taraftan yapılan yüz binlerce incelemeler sonunda kan grupları frekanslarının coğrafik varyasyonu ve coğrafik mevkilerle korelatif dağılışı kaydedildi. Bu incelemelere göre A kan tipi (% 40 dan fazla bir oran ile) orta ve kuzeysal-batı Avrupa ehlilerinde, Şimalî Amerika ve Avusturalyada ve Polinezyada hâkim bir kan karakteri olarak B kan tipi de daha ziyade doğu ve güneysel-doğu Asyanın (% 30-60 arası bir oran ile) karakteristik bir kan grubu olarak tesbit edildi. Ve bir aralık kan grupları frekanslarının coğrafik mevkilere göre fark etmesi temeline dayanarak etniler ve milletlerde üstün olan

kan tipinin o etninin veya milletin bütün bir kan formülüne kendi özeliğini damgaladığı ve buna göre o etninin veya milletin Asyalı veya Avrupalı bir METNİ veya millet olup olmadığının tâyin edilebileceği düşüncesi ortaya atıldı (Rene Martial) ise de son yapılan bazı incelemeler buna da tamamen , bağlanılamayacağını gösterir. (Meselâ Polinezya kan grupları frekansları bu bakımdan Avrupalı özellik taşıdıkları kadar Asyalı bir çehre de taşıyor görünmektedir).

Nihayet saf kanlı ve karışık kanlı insan topluluklarında yapılan incelemeler, karışmaların (ırk karışmalarının) kan grupları frekanslarına etkiye bulunduğunu ve bu halde kan grupları dağılışının etno-antropolojik kompozisyon ile münasebetini açıkça gösterdi ve bu incelemelerden nihayet şu sonuca varıldı: Muhtelif etnilerde kan grupları muhtelif tarzda dağılmışlardır ve bu farklı dağılışın muhakkak ki katımla ilgisi vardır ve bir insan topluluğunun kan tiplerindeki büyük- ve gerçek değişiklikler büyük bir kısım itibariyle hariçten etnilerin karışmalarıyla meydana gelmektedir (mahalli farklar akraba arasında evlenme-inbreeding- ve tecrit- isolation-den doğabilir) Fakat mütasyonlar ve seleksiyon (ayıklama) vasıtasıyla meydana gelen" değişikliklerde düşünülebilir.

Bu alandaki araştırmalar arasında temeli kan strüktürü- olmak üzere dünya etnileri üzerinde bir takım serolojik tip sınıflamaları (Hırszfeld, Ottenberg, Snyder) yapıldı ise de bunların da doğru bir temele dayanmadığı görülür.

Son senelerde ise kan grupları frekansı-antropolojik (metrik ve tavsifi) karakterler korelasyonu etüdleri başlı başına ve özel bir önem ve hız aldı.

Gerçekten bugünkü bilimsel done'lere göre insan soyu daha dilluvial devirdenberi kendi içinde bir takım biyolojik birliklere (ırklara) ayrılmış olup o zamandan bugüne kadar bu birlikler arasında muhtelif derecede karışmalar vâki olmuş olduğu halde bu birliklere has olan hakim özellikler (dominant karakterler) yani ırk hareketleri değişmeyen kalıtım kanunlarıyla bugüne kadar muhtelif şekillerde de kendilerini muhafaza ve idame edegelmiş bulunuyorlar (Avrupa beyaz ırkında Neolitik devirdenberi karışmalara rağmen nordik, alpli ve Akdenizli tipler ayırd edilebilmektedir).

Diğer taraftan kanın hemoaglütinasyon vasıfları da yani kan tipleri de, tıpkı morfolojik ırk karakterleri gibi irsî ve konstitüsyoneldirler ve bunların bu özellikleri belki yukarıda bahsettiğimiz ırki karakterler den daha kesin ye açık surette tesbit edilmiştir (gerçekten kan grupları bu hususta en güvenilir ölçü-criterium - olmak karakterini haizdirler: objektiv'dirler, muhit etkisile değişikliğe uğramazlar, genetik bakımdan bir veya küçük bir mikdar jen'lerle tayin edilirler, non-adaptive'dirler ve çok yüksek nisbette mutasyon'a maruz değildirler.

Şu halde jenetik ve fizyolojik olan kan gruplarının frekansı ile diğer fizik soydan ve jenetik olan morfolojik" ve tavsifi karakterler arasında bir ilgi, herhangi bir münasebet derecesinin mevcudiyeti mes'elesinden bahsedilemez mi?

Ben de Doktora tezi olarak daha 931 de Türk Tıp Cemiyetine verdiği bir tebliğde bu mes'elenin. Türklerde de ele alınmasını işaret eden hocam Ord. Porof. Şevket Aziz Kansu'nun teşvikile bu çeşit bir incelemeyi ele aldım. 940 - 941 senesinde Ankara merkez Hıfzıssıhha Enstitüsüne bir müddet devamla kan grupları tekniği ve nazariyatı hakkında yeter derecede bilgi edindikten sonra Ankara Riyaset Cumhur Muhafız taburunda 500¹ asker üzerinde serolojik ve antropolojik araştırma yaptım. Morfolojik konstitüsyonel karakterler arasından başın metrik karakterlerini ve endisini, yüz ve burun'un metrik karakterlerini ve endislerini ve boyu, deri, saç ve göz pigmentasyon derecelerini ve serolojik karakterlerden de kan gruplarını tesbit ettim. Hiç bir seçim gözetmeksizin araştırmanın yapıldığı 500 kişilik fert, kaynak itibarile Anadolunun muhtelif yerlerinden fakat çoklukla Anadolu ve buna civar olan bölgelerden olup hepsi de memleketin en aşağı 3-4 batın yerlisi ve çağ itibarile de hemen kâhilliğe erişmiş bulunan kimselerdi.

Kan grupları tâyini tekniğinde Beth-vincent metodunu takib ettim. Ve adedi kıymetlerle kıymetlendirdiğimiz konstitüsyonel fizik ve ırkî karakterlerle kan gruplarının frekans (çokluk nispetleri) lan arasında nasıl bir ilgi mevcut olup olmadığını araştırmakta istatistikten faydalandım. Ve istatistik incelemelerimizde de ortalamalar arasındaki münasebeti göz önüne aldığımız gibi seriyasyon (sıralama) metodunu da kullanarak daha tahlilî bir yoldan yürümeği ihmal etmeyüp sonuçları grafik metoduyla kontrol ettim. Bu korelatif incelememizden genel olarak kaydettiğimiz sonuç şu oldu:

Türklerde, (500 kişilik seriye göre) ırkî Fizik karakterlerle kanın belirli hemoaglutinasyon tiplerinin çokluk derecesi arasında doğrudan doğruya dikkati çeker kesin bir korelasyon mevcut değildir yani kan grupları frekansları antropolojik karakterlerden tamamen müstakildirler.

Bundan sonra, belirli kan tiplerini taşıyan fertlerin genel olarak çoklukla nasıl bir antropolojik tipe tekabül ettiklerini her sınıf kan gruplarındaki fizik karakterlerin ortalamalarını almak suretile tâyin etmeğe çalıştıksa da (bunu N. Kossovitch, Papillault ile beraber Ermenilerde ve Benoit ile beraber yahudilerde denedi) doğru bir sonuç elde edemedik. Çünkü üç sınıf (A, B ve O grupları) kan tipindeki

¹ Genel olarak kaba istatistik hatalarından kaçınmak için en aşağı 500 fert üzerinde inceleme yapılması ileri sürülür. (V, Dr. Julien, Paul «Die Blutgruppenverteilung bei einigen Völkern von Liberia und Sierra Leone, Westafrika» Zeitschr. f. Rasa. phys. München. 1937. 9 Bd. 3/4 H.

fertler fizik karakterlerinin ortalamalarının tayin ettiği antropolojik tiplerin aşağı yukarı malum ırk tiplerinden 'Dinarik, denebilecek bir tipe tekabül ettiklerini gördük. Halbuki serimizde boy dağılışı kısa ve orta altı boylular grubunun % 30.5-54 oranı da dinariklerden de farklı olması gereken bir diğer etnik elemandan bahs edilebileceğini gösteriyordu. Şu halde ortalamalar kıyaslanması burada bu elemanı gizlediğinden ötürü sakat sonuç veriyordu ve zaten ortalamaların ayrı ayrı ölçülerin mahsulü olması ve bunların bir fertte muhtelif şekillerde toplanabileceği ihtimali de *bu amaçtan yapılacak incelemelerde ortalamalar metodu'nun ger olamayacağı açıkça desteklemektedir. Bu halde burada N. Kossovitch'e taraftar olmadığımız aşikârdır.*

Diğer taraftan serimizde genetik ve konstitüsyonel olan ırkî fizik karakterlerle kanın fizyolojik karakterleri frekansları arasında kesin bir ilgi kaydedilmemesi ile beraber serimizin ırk bakımından homojen olmaması olayı bize, üzerinde inceleme yapılan serinin ırk çeşitliliği (ırk tipleri) dikkat nazarına alındığı takdirde bir kıymet gösterip göstermeyeceğini düşündürdü.

Serimizde boy dağılışı en aşağı iki farklı boya mensup iki muhtelif etnik eleman karşısında bulunduğumuzu gösteriyordu. Burada diğer karakterlerin omojenlik derecesini de istatistik analiz ile tesbit ettik. (Her bir antropolojik karakter hakkında ortalama inhirafi, Standard deviation ve değişme katsayı (coefficieht) larını hesapladık ve diğer taraftan bu ırkî fizik karakterlerin homojenlik derecesini ve hakim çokluğunu müşahedeye imkân veren eğri-grafik metodu bilhassa kullandık) ve sonra boy, baş, yüz ve burun endislerini ve seriyasyonlarını ve saç, göz ve deri renklerini ve antropolojik karakterlerin- frekans eğrilerini gözden geçirdiğimizde incelediğimiz, halk kompozisyonunda kabataslak en aşağı iki ırk elemanının mevcudiyetini kaydettik.

1. Alpli. 2. Dinarik.

Gerçekten Anadolu (hattâ Rumeli) Türklerinde E. Pittard, Dr. Nureddin Onur, Prof. Dr. Şevket Aziz Kansu tarafından yapılmış olan incelemelerde tesbit edilmiş antropolojik olaylardan biri de üstün buçukluk teşkil eden kısa boylu brakisefallerin (aplilerin) yanı sıra uzun boylu brakisefallerinde oldukça yüksek bir nisbette mevcudiyetidir². İşte Anadolu Türklerinde alpli (dağlı) ve dinarik olarak ayırd ettiğimiz iki etnik elemanın kan strüktürlerinin (kan tiplerinin çokluğu), kıyaslanması dikkate değer görüldü.

	% A	% B	% O	% AB
Alpli	30.76	15.38	60	3.84
Dinarik	41.99	16.69	37.93	3.60

² Bu sebepten bir çok müellifler Türklerin Dinarik ırka mensup olmaları ihtimalinden de bahsetmişlerdir.

A kan grubu Dinarik ırkda alpliye nisbetle çok daha yüksek bir yüzde vermektedir ve ayrıca bütün A ların bütün B lere oranını ifade eden biyoşimik ırk endisi de Avrupalı bir çehre taşımaktadır. Diğer taraftan korelatif incelemelerimizde kaydettiğimiz bazı olayları da hatırlarsak *Anadoluda A kan tipinin çoklukla Dinarik elemanla beraberliği* aşikârdır. Sonra O kan tipi nisbeti alpli elemanda Dinarik elemandakinden çok daha farklı ve yüksek bir kıymet vermektedir ki korelatif incelemelerde O kan tipi hakkındaki bazı özellikleri hatırladığımızda *O kan tipinin de çoklukla alpli tipte beraberliğini kayd ediyoruz demektir.*

B kan tipi bakımından alpli ve dinarik elemanlar arasında bir ayrılık görülmedi. Fakat her iki tipteki B yüzdesi *nordiklerin ve daha doğrusu Şimal-batı Avrupa milletlerinin B kan tipi oranından daha yüksektir* ve bu bakımdan *her iki eleman asyahlılaşmış bir çehre taşımaktadırlar. Ve işte B kan grubu bakımından her iki elemanın gösterdiği bu özellikler bunların asyalı kaynak ve Özelliklerini işaret eder gibidir.*

Diğer taraftan burada (Anadoluda) belirli kan tiplerinin çoklukla belirli ırk tipleriyle beraberliğine karşı aynı kan tiplerinin diğer bazı bölgelerde bunlardan başka olan ırk tipleriyle çoklukla beraberliği dikkate değer ve yukarıda geçen korelatif incelemelerin verdiği sonucu destekler görünmektedir. Çünkü böylece Anadoluda çoklukla Dinariklerle beraberliğini tesbit ettiğimiz A kan tipi Avrupanın bazı bölgelerinde çoklukla nordikle (Lehista Wolkywsk alanında, Finlandiyada, Almanyada) diğer bazı bölgelerde ise Dinariklerle ve hatta alplilerle beraber (korelasyon halinde) olarak tesbit edilmiştir ki bu nokta da kan grupları frekanslarının ırk tiplerinden tamamen müstakil olduklarını bir kere daha açıkça göstermektedir.

Sonra ayrıca ırk tiplerinde kan grupları frekanslarının kıyaslanması da bu bakımdan da dikkate değer sonuçlar vermektedir. Welisch'in tablosuna bizim anadolulu alpli ve dinarik elemanların kan formüllerini de sokarak bu tabloyu gözden geçirdiğimizde (tabloa) ırk gruplarındaki kan grupları frekanslarının ırka has farklar göstermediği ve buna karşılık kan gurupları frekanslarının aynı olduğunu gördüğümüz grupların ise ırk bakımından farklı oldukları kaydettik. Şu halde artık kan grupları frekanslarının ırk gruplarıyla ve bundan ötürü ırk sınıflaması ile ilgisinden bahsedilemeyeceği şüphe götürmez bir olaydır.

Tab. I (Wellisch'e göre)

İrk tipleri		A	B	- A.	B	O
Nordik	İrk	87.5	12.5	•27.8	5.9	66.3
Alpli		83.2	16.8	27.5	8.1	64.4
Dinarik	„	76.5	23.5	27.6	12.0	60.4
Baltık	„	74.0	26.0	28.5	14.0	57.0
Akdenizli tip	„	73.8	26.2	22.9	8.9	68.2
Amer.yerlisi tipi	„	71.1	28.9	13.3	0.9	85,8

<u>Irk tipleri</u>	A	B	A	B	O
Ön Asya tipi „	63.5	36.5	21.5	13.7	64.8
Şark tipi „	63.4	36.6	20.9	13.1	66.0
Mongol „	56.1	43.9	24.6	21.1	54.3
Negrid „	54.1	45.9	16.9	14.5	68.6
Malay tipi „	44.9	55.1	14.6	17.6	67.8
Hind tipi „	26.7	74.3	14.9	19.1	56.0
Alpli (Anadolu) „ .	30.76	15.38			60
Dinarik (Anadolu) „	41.99	16.69			37.93

Halbuki bir zamanlar bir kısım yabancı bilginlerin-bilhassa Avrupa ehlilerinde yapmış oldukları incelemelerde - kan gruplarının etno-antropolojik mahiyeti bakımından kuvvetle müdafaa ettikleri bir mes'ele de belirli kan tipleri belirli ırk tipleri arasında doğrudan doğruya mevcut olduğunu iddia ettikleri bağıllık mes'lesi olmuştur. Yani kanın belirli hemoaglutinasyon tiplerini doğrudan doğruya belirli ırklara bağlamak suretiyle kan tiplerine ırk âyird edici bir özellik vermek istemişlerdir. Mesela A kan tipini nordik, B kan tipini lapon ve O kan tipini de akdenizli tiplerin özelliklerinden olduklarını kabul etmişlerdir. Diğer taraftan bu görüşün tamamen zıddını iddia ettikten başka bu hususta kan gruplarına fazla kıymet verilmiş olduğuna inanan bilginler de olmuştur ki bunların başında Ariens Kappers görünür. Bu müellife göre kan gruplarının teker teker bir ırk ayırd edici aracı oldukları kabul edilemez yani belirli kan tipleri belirli ırk tipleri arasında doğrudan doğruya böyle bir bağıllık ihtimalinden bahs edilemez. Gerçekten Kappers'in bu düşüncesini yaptığımız bu inceleme başlı başına destekleyecek kudrette görünmektedir (bir kaç yabancı bilginin korelatif mahiyetteki incelemeleri de bunu ilham eder görünürler) Diğer taraftan kan gruplarının antropoid (insana benzer maymun) lerde de mevcudiyeti kan gruplarının hali hazır ırklardan da daha eski olduğunu göstermektedir.

Şu halde en güvenilir bir ölçüt özelliklerini taşıyan kan grupları ve frekansları halihazır insanların sınıflandırılması (ırk sınıflandırılması) bakımından bir temel vermez görünmektedir. Fakat ırk fikirlerini desteklemeyecek mahiyette verdiği sonuçların insan gruplarını sınıflandırarak bu sınıflamadan insan ırkının tarihi hakkında bir şeyler ifşa etmesini bekleyen antropolojist'e yardım etmez görünmesi kan gruplarının hiçbir antropolojik kıymeti olmadığını işaret etmez. (W. C. Boyd'la düşünce birliğimiz aşikârdır) burada Young, Kappers ve Şenyürek'e hak vermekle beraber serolojik endikasyonların kıymetlerini büsbütün inkâr etmek istemiyoruz..

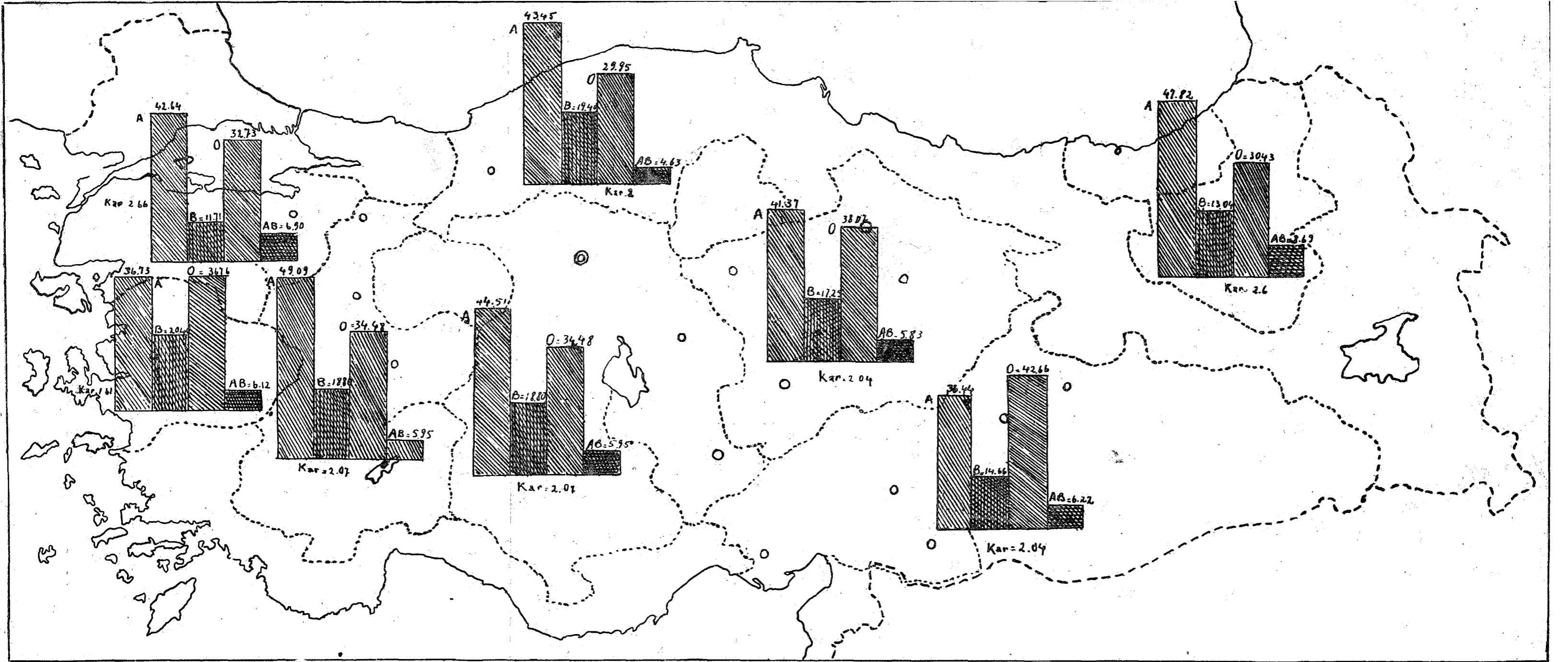
Çünkü son zamanlarda kan grupları incelemelerinin (bilhassa

Amerikalı bilginler tarafından yapılan incelemelere göre) başka münasebetler bakımından aldığı yol vaitli görünmekte ve kan grupları incelemelerinin feda edilemeyecek mahiyet ve kıymette olduklarını göstermektedir. *Bu yeni yol da kan grupları frekanslarının coğrafik dağılışı ve coğrafik varyasyonlarının incelenmesi yoludur. Ve işte bu yolda yapılmış kan grupları incelemeleri (esas metinde bu çeşit incelemelerin ortaya attığı mes'eleler gözden geçirilirse) insanın erken tarihi yani genetik insan karakterlerinin erken tarihini kurmakta ciddi alâkaya değer mes'eleler ortaya atmakta ve bu hususta faydalı sonuçlar verecek gibi görünmektedir.*

Gerçekten, kan grupları frekanslarının coğrafik varyasyonları hakkındaki bilgilerimiz belki diğer herhangi ırkî fizik karakterler hakkındaki bilgilerimiz yığını aşar fakat kan gruplarında da diğer antropolojik donelerde olduğu gibi materyel yeter derecede değildir. Bununla beraber bu alanda şimdiye kadar yapılmış olan incelemelerden artık güvenilir ve kayd edilebilecek ilk nokta, nasıl pigmantasyon ve baş formları coğrafik varyasyonlarında az çok birbirlerinden müstakil iseler (Howels ve Haldan) kan gruplarının coğrafik varyasyonlarının da bunların her ikisinden tamamen müstakil olduklarıdır. Zaten genetik, iki karakterin coğrafik dağılışı arasında daima ve muhakkak bir münasebet ve ilginin beklenemeyeceğini gösterir (meğer ki bu iki karakter aynı bir gen'in sonucu olsun veya tesirinde kalmış bulunsun) nasıl ki kan grupları - antropolojik karakterler korelasyonu incelemeleri kan grupları gen'lerinin antropolojik karakterlerin gen'lerinden müstakil olduklarını gösterir, (İşte buna benzer olaylardır ki bir çok antropolojist'lerin kan gruplarını ihmale taraftar olmalarına sebep olmuştur). Şu halde gerçekten bu karakterler birbirlerinden müstakil olduklarına göre bu karakterlerin her biri başlı başına incelenmelidir. Çünkü bu soy karakterlerin herhangi belirli kombinasyonunun herhangi bir tekâmüli anlamı olabileceğini ümit edemeyiz. (W. C. Boyd'da aynı kanaati taşır görünür) Ve mademki ırkî varyabilitenin temelli birlikleri (cüzütamları) halklar ve gen'lerdir ve halktaki ırkı ayırd edici tali derecedeki karakterlerin kompleksi değildir, şu halde *fenotiplerin ortalaması değil de gen'lerin coğrafyası incelenmelidir.*²

Ve gerçekten gen'ler coğrafyasının incelenmesi metodunun tatbiğinde en muvaffakiyet kazanmış denemelerin insan kan gruplarının incelenmesi hakkındaki denemeler olduğu görülür. Şöyle ki kan grupları frekanslarının coğrafik dağılışı ve varyasyonu hakkındaki incelemelerin ortaya koydukları mes'eleler bu konstitüsyonel karakterlerin ırk mefhumuna karakterlerine ve sınıflamasına bağlı olmaksızın da insanın erken tarihi ve hareketleri hakkında ihmal edilmez doneler verdiğini

² Dobzhans Ky.

Anadolu'da 1751" kan tipinin coğrafik dağılışı gösterir levha.

açıkça göstermektedir. (Tezde bu mahiyette yapılmış olan birkaç deneme ve ortaya koydukları alâkalı mes'eleler belirtilmiştir).

Bu halde antropolojistlerin çoğunun genetik bilgilerinin azlığından ve nisbeten geç tanındığından ve ırk telekkilerini destekleyen sonuçlar vermediğinden ötürü ihmal edilmesine taraftar olunan kan grupları ölçütü hakkında yeter derecede doneler toplanmış olduğu zamandır ki prehistorik devirlerdeki ilk insan hareketleri hakkında bilgilerimizde büyük bir artım bekliyebiliriz kanaatindeyim. Bu itibarla kan grupları çalışmalarının memleketin muhtelif parçalarında organize edilmesi ve bu çalışmada antropolojistlerin tıbbi çalışmalardan da faydalanmalarını şiddetle istiyoruz ve bu yoldan yapılacak kan grupları incelemelerinin Anadolu Türklerinin genetik karakterlerinin erken tarihini kurmak bakımından olduğu kadar dünya ilk insan tarihi ölçüsünde de Anadolu insanının yerini göstermek hususunda üzerinde önemle durulacak bir mevzu karakterinde olduklarına inanıyoruz.

Ve işte bu mahiyette bir incelemeğe yol açmak üzere Anadolu'da kan gruplarının coğrafik dağılışının kaba taslak bir ilk planını yaptık (Haritalar, metin) Ankara Riyaseti Cumhur Muhafız taburundan ve Merkez (Ankara) hastahanesi Bakterioloji ve sarı hastalıklar servisinin inceleme serilerinden elde ettiğimiz 1751 kişilik serolojik tipleri kaynak yerleri olan vilâyetlere göre dağılışını tesbit ettim ve şimdilik vilâyetleri keyfi olarak bir takım bölgeler altında toplayıp (materyel azlığından ve daha doğrusu elimize bu miktar geçirebileceğimizden) bölgeler kan tipleri frekanslarını kıyasladığımızda bölgelere has olan bir takım özellikler kayd etmek suretiyle (doktora tezinde kayd edilmiştir) *Anadolu'da coğrafik bölgeler arasında kan grupları frekansları bakımından ihmal edilmez farklar gördük. Bu halde Anadolu kan grupları frekansları (genel mahiyette olan bu incelemesinde bile) coğrafik dağılışla korelasyon halindedir.* Yalnız burada kan grupları frekanslarının coğrafik varyasyonu Anadolu Türklerinin erken tarihi hakkında ne gibi mes'eleler ortaya atacağını ve bu mes'elelerin ne dereceye kadar alâkalı ve faydalı olabileceğini ilerde çok daha geniş çapta ve bu mahiyette yapılması gereken incelemeler açıklayacaktır,

Bu ara Türklerin kan grupları hakkında şimdiye kadar yapılmış olan incelemeler hakkındaki bazı düşüncelerimizi kısaca kayd etmeden geçmeyeceğim..

Türklerin kan grupları hakkında yapılmış olan incelemelerde yerli ve yabancı hemen bütün araştırmacıların¹ şu endişe ile hareket ettikleri görülür. Türklerin kan strüktürü bakımından alacağı ırkî mevkii ve bilhassa Avrupalı etnilere yakınlığını ve bundan ötürü ırkî kaynağını tayin etmek ve bugün henüz ipotez mahiyetinde bulunan kan grupları kay-

¹ L. H. Hırszfeld'ler, Dr. A. Ş. Dimen, H. Braun ve E. Babacan, Dr. Nureddin Onur, Z. Öktem, Dr. Baecher, Pr. Dr. Sadi Irmak ve Dr. Halil Derman.

nağı mes'lesi hakkında bazı kritikler yapmak.

a. Gerçekten Türklerin kan strüktürü (genel kan formülü) bakımından milletler ve etniler arasındaki taşıdığı çehreyi tayin etmenin bir manası yok değilse de bu bakımdan incelemenin kan gruplarının antropolojisi yönünden faydalı olamayacağı muhakkaktır. Çünkü sadece bu yönden yapılacak kan grupları incelemeleri ırklar tarihinden ve daha doğrusu Anadolu Türklerinin ilk tarihinden bir şeyler söyleyecek kudrette değildirler. (Bu günkü son incem elere göre)

b. Bugün artık milletlerde ve etnilerde kayd edilen frekans benzerliğinin ırkî yani biyolojik bir münasebet ve akrabalığa işaret olarak alınmayacağı kesin olarak anlaşmıştır. Çünkü kan grupları ve frekansları ırk mefhum ve sınıflamasından müstakildirler ve bu halde milletlerde sadece genel kan formülü ve frekanslarını incelemek yolu ile insan topluluklarının ırkî kaynağı ve münasebetleri ve bundan ötürü antropolojisi bakımından hiç bir sonuç ve fayda beklenemez. Halbuki araştırmamız bu noktaya ısrarla bağlanmış görünürler. (Yabancı bir kısım incelemelerde de bu bağlılık kayd edilir).

c. Diğer taraftan bahis mevzuu olan araştırmacılar. (Irmak, Onur ve Derman) Hırszfeld, Ottenberg ve Snyder'in sırf kan fizyolojisine dayanarak bütün dünya etnileri hakkında kurmuş oldukları sınıflamalara mutlak kıymet vermiş görünürler. Halbuki dikkatli bir inceleme bu serolojik tipler ve sınıflamaların doğru bir temele dayanmadığını ve bundan ötürü bunların artık terk edilmelerinin gerektiğini göstermektedir.

d. Araştırmamız hemen her zaman millet ve ırk mefhumlarını birbirlerinin müteradifi olarak almışlardır. Çünkü millet topluluğunda kayd ettikleri özellikleri Türk ırkı -kendi tabirleriyle- özellikleri olarak göz önüne almışlardır.

Diğer taraftan Anadolu Türklerinin Antropolojik bir kompleks teşkil ettikleri gerçek bir olaydır.

e. Yörüklerde (Prof. Sadi Irmak' ın yörükler üzerindeki incelemelerinde) O kan tipinin fazlalığı ırkî safiyete bir işaret olarak alınmış ve bu hususta da Birman ve Maya'lar gibi izole bölgeler insan topluluklarının "karışma,, dan uzak kalmalarından ötürü sahip oldukları yüksek O frekansı özeliğine dayanılmıştır. Halbuki genetik bilimiz izole bölgelerde menşe'de mevcut herhangi bir veya bir kaç gen'in (burada kan gruplarının) sönmesile diğer herhangi şu veya bu gen'n hakim bir kan karakteri olarak kalabileceğini göstermektedir. (O kan tipi yerine A veya B kan tipi de hakim bir kan karakteri olabilecektir).

Diğer taraftan Yörükler hakkında yapılmış, olan antropolojik ve etnolojik incelemeler (Kemal Güngör) bunların adet, gelenek ve kültür bakımından saf bir Türk zümresi oldukları halde fizik yapı bakımından

hetorejen bir topluluk olduklarını gösterir.

Bu halde O kan tipinin yüksek yüzdesinin ırkî safiyete işaret olarak gözönüne alınamayacağı aşikârdır.

f. Yine Türklerin kan grupları incelemelerinde araştırmacıların ısrarla bağlandıkları ve fikir beraberliği gösterdikleri bir nokta da kan tiplerinin kaynağı mes'eleri ve bu hususta "mutation» telakkisine bağlı başına yer vermiş olmalarıdır. Araştırmacıların bu husustaki düşünceleri şöyledir: Mademki Türkler alplidirler ve alpli ırkın kaynağı da Asya yani orta Asya dır ve Anadolu Türklerinde A tipi ve gen'inde bir zenginlik görülmektedir. Bu halde Türkler A kan tipini Avrupaya getiren bir ana köktür ye bu takdirde orta Asya B ye değil A kan tipi mutasyönuna merkez olmuştur. Halbuki ırk tipleri yolu ile (burada alpli bahis mevzudur) kan grupları kaynağı hakkında, incelemeler yapılamayacağı bugün artık kesin olarak biliniyor. Çünkü ırkların menşe tarihi bakımından kan grupları kesin bir yol göstermiyor. Sonra Anadolu Türklerinin A geni zenginliğinin hunların alpli ırdan olmalarıyla izah edilmeyeceği aşikârdır. Çünkü Ândoluda Dinarik tipde A gen'i ve tipi bakımından bir zenginlik (alpliye nisbetle) kaydettik.

Yalnız Mutasyonun genel tekâmüldeki önemini ve bazı bölgelerde kan grupları frekanslarının coğrafik varyasyonlarında gözönüne alınması gereken önemini inkâr etmemek şartile kan gruplarının kaynağı mes'elesinde mutasyona bağlı başına yer vermek düşüncesi bugün artık kıymetinden gaybetmiş gibidir.

Çünkü son incelemelerde antropoid (insana benzer) maymunlarda da kan gruplarına benzer cevherlerin veya kan gruplarının tesbiti ve sonra mutasyon olabilmesi için gereken yüksek frekans nisbetinin (frekanslar mutasyon teorisi) bugüne kadar (riyazi analize göre) ne insanda, ne rodent'lerde ve ne de Drosophilla'larda tesbit edilmemiş bulunuyor. Ve bu halde Anadolu A gen'i ve tipi bakımından mutasyonu işaret edecek bir nisbet kaydedilmemektedir.

Şu halde Orta Asyanın B. veya A mutasyonlarına ve hattâ Anadolunun da A mutasyonuna merkez olduklarını gösterecek işaretlere malik değiliz.